

DE TITULO QUODAM COI INVENTO UTRUM SIT BEROLINENSIMUM AN VINDOBONENSIMUM

KLAUS HALLOF

Tres sunt causae, cur in oratiuncula mea lingua Latina utar: ad primum propter brevitatem mihi valde exoptandam, cum hodie orator ultimus sim, quem ut ferunt canes mordere soleant; ad secundum propter exemplum honorabile Titulorum Asiae Minoris maxime venerandum; ad tertium in memoriam magistri humanissimi Petri HERRMANN.¹ Is enim me olim non tam dignum quam potius obligatum iudicavit, qui Samio corpore absoluto² Coum inciperem.³ Quo autem diutius versabar in titulis plus quam tria milia revidendis legendis conferendis, eo maiore admiratione ubique sequebar vestigia Marii SEGREGRE,⁴ viri ob eruditionem et studium in titulos insularum Maris Aegaei praecipue Coos semper memorabilis. In schedis suis longe post mortem eius denique anno millesimo nongentesimo nonagesimo tertio editis⁵ inter titulos, qui post terrae motum anno millesimo nongentesimo tricesimo tertio factum in mediae urbis rudetibus reperti sunt, Segre publici iuris fecit etiam partem sinistram baseos e marmore cano, sub numero *EV* ducentesimo quinquagesimo sexto hoc modo (vide phot. fig. 1):

5	[ὁ] δῆμο[ς ----- φιλο]– ρώμαιο[ν -----] Μελανθ----- υἱοῦ φιλο[ρωμαίου -----] καλουμ[εν -----] γενομ[εν -----] κορραυ----- ἀρετῆς ----- εννεοτ----- 10 <i>vacat</i> I-----
---	--

Non est dubium, quin hoc fragmentum saeculo primo post Christum natum attribuendum sit, neque etiam illum virum doctissimum effugit, quod lapidis elaboratione, litterarum formis, tituli tenore comparandum sit cum altero fragmento ibidem invento, scilicet baseos parte dextra, quam idem edidit sub numero *EV* centesimo vicesimo quinto (vide phot. fig. 2); nihilominus autem confessus est se alterum cum altero fragmento coniungere non potuisse:⁶

¹ HALLOF 2002/03.

² Inscriptiones Graecae XII 6, 1–2 (2000. 2003).

³ Inscriptiones Graecae XII 4, 1: Inscriptiones Coi, Calymnae, insularum Milesiarum, curavit Klaus HALLOF. – Pars I: Inscriptionum Coi insulae: Decreta, epistulae, edicta, tituli sacri, edd. Dimitris BOSNAKIS, Klaus HALLOF, Kent RIGSBY (2010).

⁴ PUGLIESE CARRATELLI, 1944/45; SEGREGRE – MUGNANO 2004, pp. VII–LXVI.

⁵ SEGREGRE 1993. Schedae, quas a. 1944 reliquit, editae sunt curante G. PUGLIESE CARRATELLI I: Testo; II: Tavole. Continentur: Documenti pubblici (ED), pp. 11–171 cum phott. II tabb. 1–76; Epigrafi votive e onorarie (EV), pp. 171–275 cum phott. II tabb. 77–152; Epigrafi funerarie (EF). Indici, Roma 2007 (MSAtene VI 2), ed. M. L. LAZZARINI.

⁶ Cf. eiusdem commentaruolum ad tit. EV 256: “Una restituzione non è possibile, perchè la base doveva essere molto grande. Per la qualità e la lavorazione della pietra e per i caratteri epigrafici questa base assomiglia molto all’altra EV 125; ma non mi è stato possibile né fare attaccare tra loro i due frammenti né stabilire una relazione tra essi”.

-----ακοντ-----
 -----ς φιλωρ-----
 [μαῖος -----]ωτίδα γυμ-----
 [νασιαρχ(?) -----]μητήριος
 5 -----λα σωφορ-----
 [σύν -----]βο]υλομένα
 -----ἐαυτῆς I
 -----ουσαν
vacat

Cum adiuvante Demetrio BOSNAKIS, antiquitatum Coarum curatore fidelissimo et amico sincero, inter lapides in lapidario Coa collectos anno bis millesimo primo haec quoque duo fragmenta recognoscerem, mox intellexi, de iis coniungendis nequaquam dubitandum esse, attamen de iis supplendis desperavi. Imprimis versus septimi KOPPAY vox a Graecis aliena plane barbarice sonat. Sed hercle, haec vox obscurissima denique ansam praebuit, ut tituli aenigma solverem.

Forte enim fortuna anno millesimo nongentesimo octogesimo quarto novum titulum⁷⁾ nobis donavit Halicarnassus, urbs illa celeberrima Coorum insulae finitima in litore opposito sita septem chilometrorum intervallo distans. Qui titulus, nunc in Museo oppidi Bodrum expositus (vide phot. fig. 3), continet epitaphium honorarium Menestratae alias Chotidis, mulieris ex gente nobilissima natae, filiae Melanthii, neptis Draconis, uxoris Demetrii Neonis filii.

ὁ δῆμος καὶ οἱ πραγματευόμενοι
 ἐνταῦθα Ῥωμαῖοι τὸ σῆμα
 Μενεστράτης Μελανθίου τοῦ
 Δράκοντος φιλοπάτριδος υἱοῦ
 5 φιλοπάτριδος φιλωρμαίου τῆς
 καλουμένης Χωτίδος, γυναι-
 κὸς δὲ Δημητρίου τοῦ Νέωνος
 Κορρᾶ, ἀρετῆς ἔνεκα καὶ σωφορσύνης
 τῆς κατὰ τὸν βίον καὶ φιλαγαθίας
vacat τῆς εἰς αὐτούς. *vacat*
vacat
 Μηνοφάνης Λυσανίου Σινωπεὺς ἐποίησε.

Iam a primo obtutu elucet in utroque titulo de eadem Menestrata actum et alterum ex altero restituendum esse hoc modo:

ὁ δῆμος [καὶ οἱ πραγματευόμενοι ἐνταῦθα?]
 Ῥωμαῖοι [ἐτείμησαν Μενεστράτην]
 Μελανθ[ίου τοῦ Δρ]άκοντ[ος φιλοπάτριδος]
 υἱοῦ φιλο[πάτριδο]ς φιλωρ[μαίου, τὴν]
 καλουμ[ένην Χ]ωτίδα, γυ[ναῖκα δὲ]
 γενομ[ένην Δη]μητρίο[υ τοῦ Νέωνος]
 Κορρᾶ, ὑ[πόμνη]μα σωφορ[σύνης καὶ]
 ἀρετῆς [τοῖς βο]υλομέν[οις -----]
 ἐν νεότ[ητι τῆς] ἐαυτῆς [ζωῆς -----]
vacat κ[αταλιπ]οῦσαν. *vac.*

⁷ FRENCH 1984 (SEG XXXIV 1067).

Differt titulus Cous ab Halicarnassensi eo, quod Menestratae nomen hic datur casu genetivo vi vocis σῆμα, illic casu accusativo, scilicet a voce ἐτίμησε dependens. Non satis adhuc intellexi versus ultimos, ubi oratio est de monumenti erectione. Id saltem constat in fine supplendum esse participium, quod pertinet ad Μενεστράτην eandemque ὑπόμνημα ἀρετῆς καταλιποῦσαν a prima aetate omnibus eam aemulandi cupidis. Verbum enim γενομένην demonstrat Menestratam defunctam iam esse, cum populus et Romani ,qui ibidem negotiantur' hoc monumentum erigendum curarent, sicut titulus quoque Halicarnassensis mortuae dedicatus erat.

Itaque ope titulorum Asianorum ex fragmentis obscurissimis feliciter resurrexit titulus Coi inventus, redintegrati autem impendebit via dolorosa. Nam quae est in promptu, quaestio illa levissima, utrum Cous sit titulus an Halicarnassensis aevo recentiore Coum delatus, haec inquam quaestio levissima mox ducet ad gravissimam de loco eius futuro, utrum Inscriptionibus Graecis assignabitur an Titulis Asiae Minoris, utrum erit Berolinensis aut Vindobonensis, vel, disruptus in utrumque, integer nullius. Nam ubi olim imperium Boeckhianum late patebat, ibi surrexerunt corpora et corpuscula multifaria et separata, quorum alia hucusque vivunt et florent, alia bene quiescunt, haec linguis modernis languescunt vel intumescunt, illa claudicant, modo imperfecta modo abrupta – satis hoc, humanumst! Ut huic titulo corpus vivax paratum sit, nobis omnibus sit curae.

BIBLIOGRAPHIE

FRENCH 1984 = D. H. FRENCH, A Sinopean Sculptor at Halicarnassus, *EpigAnat* 4, 1984, 75–84

HALLOF 2002/03 = K. HALLOF, Memoria Petri Herrmann, *Horos* 14–16, 2002/03, 427–429

PUGLIESE CARRATELLI 1944/45 = I. PUGLIESE CARRATELLI, Curriculum vitae Marii Segre, *ASAA* 22/23 [n. s. 6–7], 1944/45, p. X

SEGRE 1993 = M. SEGRE, *Iscrizioni di Cos*, *MSAtene* 6 (Roma 1993)

SEGRE – MUGNANO 2004 = V. SEGRE – P. MUGNANO, Note biografiche, in: M. SEGRE, *Pausania come fonte storica*, vol. I (Roma 2004)

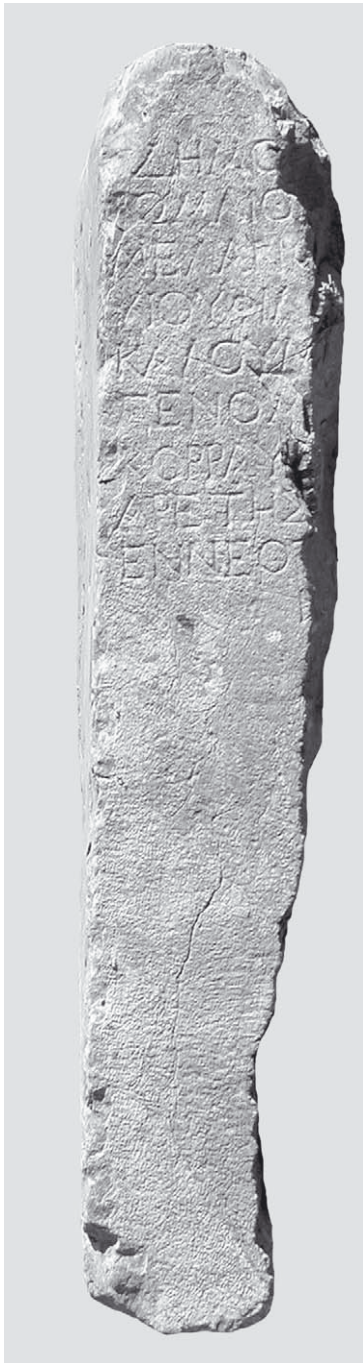

Fig. 1: EV 256
(Photo Hans R. Goette, DAI Berlin)

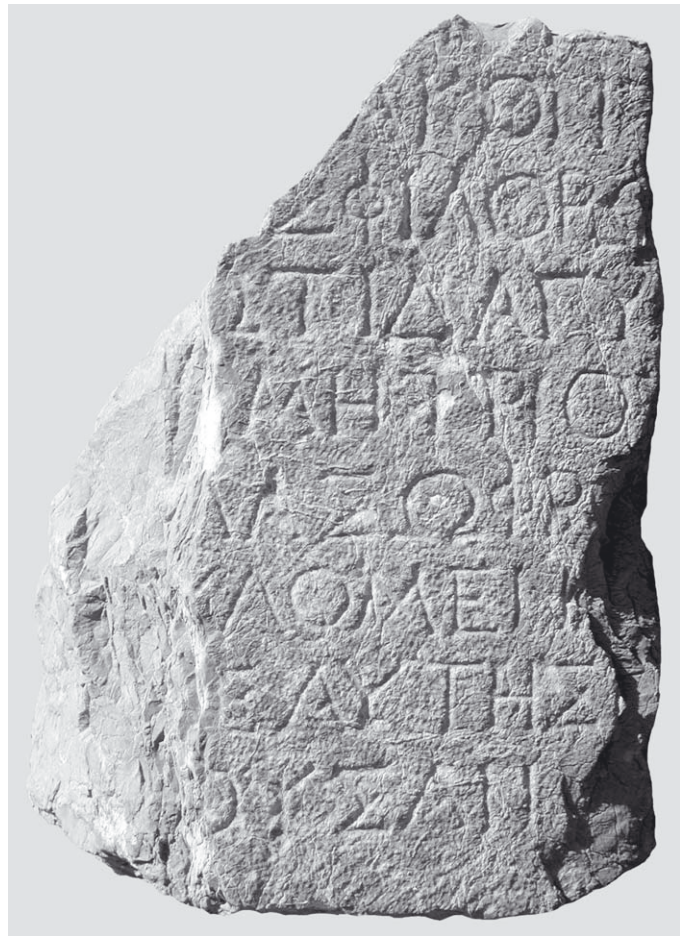

Fig. 2: EV 125 (Photo Hans R. Goette, DAI Berlin)

Fig. 3: SEG XXXIV 1067 (Photo K. Hallof)